

Νήματα διαπερνούν το στημόνι

ΕΝΟΤΗΤΑ

Συλλογή Αντιπροσωπευτικών Σχεδίων και Μοτίβων
των Βαλκανίων

Partners

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
HAROKOPIO UNIVERSITY

Σχέδια και Μοτίβα της Αλβανίας

Η Αλβανία, με ιστορία μεγαλύτερη των 2000 ετών και μια από τις μικρότερες χώρες της Ευρώπης, βρίσκεται στη Βαλκανική Χερσόνησο, στο νοτιοανατολικό τμήμα της ηπείρου. Αγροτική χώρα, ως επί το πλείστον, με δύο κύριες πολιτιστικές ομάδες, τους Ghegs που ζουν στον ορεινό Βορρά και τους Tosks στο Νότο. Καθένας έχει τη δική του διάλεκτο, η επίσημη όμως γλώσσα βασίζεται σε αυτή των Tosks. Οι Tosks, ζώντας σε μια λιγότερο απομονωμένη περιοχή, έχουν επηρεαστεί από άλλους πολιτισμούς, όπως οι Έλληνες.

Αρκετές παραδοσιακές τέχνες εξασκούνται στην Αλβανία, όπως η υφαντική, το πλούσιο κέντημα, η δαντέλα κροσέ και η χρυσοκεντητική. Πολλά παραδοσιακά σπίτια διαθέτουν επίσης αργαλειό, στον οποίο υφαίνουν μαλλί, μετάξι, βαμβάκι και λινό για να κατασκευάσουν ρούχα, χαλιά, κουβέρτες, μαξιλάρια και άλλα είδη οικιακής χρήσης.

Σχέδια και Μοτίβα της Αλβανίας

Οι γυναίκες της Αλβανίας είναι γνωστές για τις δεξιότητές τους στις χειροτεχνίες, τις οποίες κληροδοτούν από γενιά σε γενιά. Οι τοπικές φορεσιές, παραδοσιακά, διακοσμούνται με περίπλοκα κεντήματα. Χαλιά και κουβέρτες, πουλόβερ, κάλτσες και γάντια κατασκευάζονται στο χέρι, από εγχώριο φυσικό μαλλί. Φημισμένες σε όλη τη χώρα είναι επίσης οι δαντέλες, αλλά και τα κροσέ και τα κεντήματα από το Αργυρόκαστρο.

Στην αρχαιότητα, την τέχνη της υφαντικής την ασκούσαν κυρίως οι γυναίκες, που ήταν υπεύθυνες για να εξοπλίσουν το νοικοκυριό με είδη ένδυσης, καλύμματα και κλινοσκεπάσματα. Η ίδια γυναίκα που ύφαινε για να κατασκευάσει τα ενδύματα, με το ίδιο ίσως εργαλείο (τον αργαλειό) ύφαινε και τα καλύμματα και τα χαλιά. Έτσι, τα ίδια χρώματα, μοτίβα και σύμβολα που χρησιμοποιούνταν στα ρούχα, χρησιμοποιούνταν και στα κλινοσκεπάσματα και τα χαλιά.

Σχέδια και Μοτίβα της Αλβανίας

Γνέσιμο και ύφανση

Indigo gressii Sydeman, *Leaf. Filices* 1: 468, XX.
Indigo verna Sims, *Leaf. Botanical of the N. coast*.

Παραδοσιακές φορεσιές της Αλβανίας
στις πρώτες καρτ ποστάλ του Robert Ellsie.

Σχέδια και Μοτίβα της Αλβανίας

Στην πόλη Kukësi, η παράδοση της χρήσης του μαλλιού υπήρχε από την αρχαιότητα. Το μαλλί χρησιμοποιείτο για την παραγωγή ενδυμάτων και όλων των υφασμάτων που χρειαζόταν ένα νοικοκυριό. Καθώς μάλιστα, η περιοχή αυτή παραμένει σχετικά ξεκομμένη από την υπόλοιπη Αλβανία, λόγω της έλλειψης οδικών υποδομών, η απομόνωση αυτή είχε θετικό αντίκτυπο στη διατήρηση των παραδοσιακών καλλιτεχνικών παραδόσεων, που παραμένουν σχεδόν αναλλοίωτες μέχρι σήμερα.

Σχέδια και Μοτίβα της Αλβανίας

Στις μέρες μας, το ενδιαφέρον για τις παραδοσιακές τέχνες έχει αναβιώσει και έχουν ξεκινήσει οι προσπάθειες οργάνωσης μικρών ιδιωτικών επιχειρήσεων. Στο Kukës άρχισαν να διοργανώνονται εκθέσεις χειροτεχνίας και πλέον, οι γυναικείοι συνεταιρισμοί έχουν επεκτείνει τις εκθέσεις αυτές, όχι μόνο σε άλλες περιοχές της Αλβανίας, αλλά και σε γειτονικές χώρες.

Σημαντική θέση στη γυναικεία βιοτεχνία κατέχει η παραγωγή παραδοσιακών λαϊκών στολών ανδρών και γυναικών. Έτσι, όχι μόνο έχουν διατηρηθεί, αλλά αποτελούν επίσης σαφή έκφραση της ταυτότητας του Kukës. Βέβαια, σήμερα, λίγοι άνθρωποι τις φορούν στην καθημερινότητά τους. Αυτό ισχύει μόνο για τους ηλικιωμένους, ή ακόμα και για τη νεολαία που ζει σε απομακρυσμένα χωριά, όπου οι κλιματικές συνθήκες επιβάλλουν τη συντήρησή τους. Αυτές οι φορεσιές κυκλοφορούν επίσης και αποκαλύπτουν όλη τους την ομορφιά μόνο σε γιορτές, γάμους και λαϊκά πανηγύρια.

Σχέδια και Μοτίβα της Αλβανίας

Σχέδια και Μοτίβα της Αλβανίας

Το μαλλί χρησιμοποιείται για την παραγωγή ρούχων και όλων των υφασμάτων που χρειάζεται ένα νοικοκυριό. Τα μάλλινα υφάσματα του Kuksi διακρίνονται για τη μοναδική τους τεχνική, όπως ξεχωριστά είναι επίσης τα πλεκτά, τα νήματα, οι δαντέλες και τα διάφορα κεντήματα.

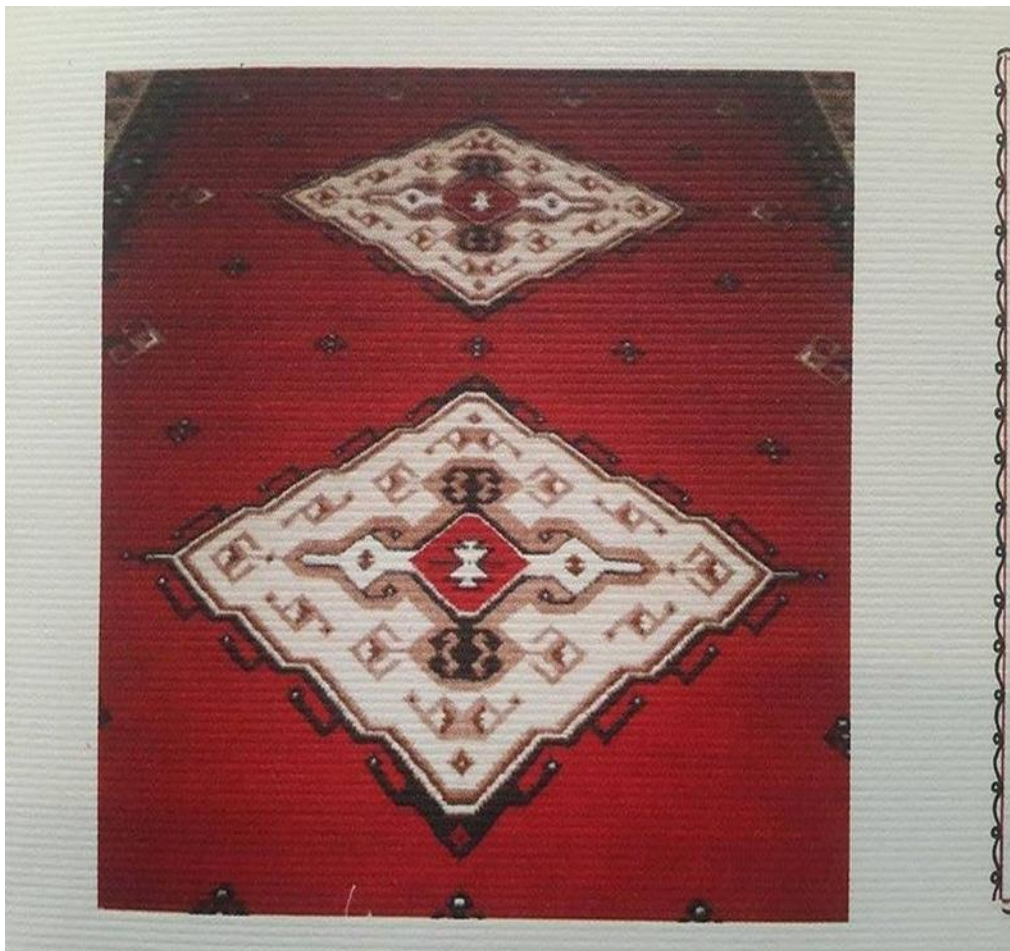
Οι λαϊκές φορεσιές υποδηλώνουν την παραδοσιακή κουλτούρα της περιοχής, έχοντας κληρονομήσει πολλά στοιχεία της αρχαιότητας, τα οποία και μεταφέρουν παρακάτω. Ιδιαίτερα, και με στοιχεία από την αρχαιότητα, είναι και τα δημοφιλή μοτίβα που χρησιμοποιούνται στην παραγωγή χαλιών, με πολύχρωμους συνδυασμούς και εξαιρετική καλλιτεχνική αίσθηση.

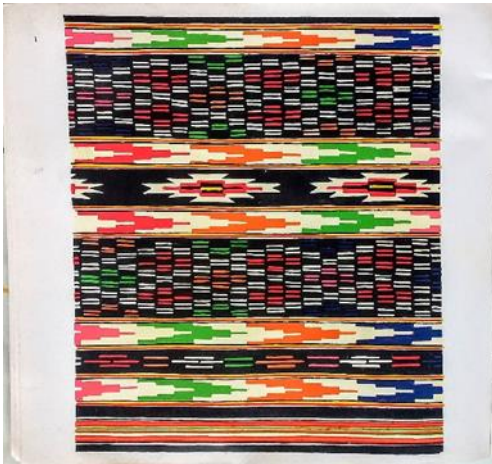
Ύφανση μαλλιού
στον αργαλειό.

Σχέδια και Μοτίβα της Αλβανίας

Σχέδια και Μοτίβα της Αλβανίας

"Έργα λαϊκής τέχνης της Αλβανίας, κατασκευασμένα από μαλλί στον αργαλειό",
RPSSH Ακαδημία Επιστημών, Ινστιτούτο Ιστορίας, Τομέας Εθνογραφίας, 1977

Σχέδια και Μοτίβα της Αλβανίας

Σχέδια και Μοτίβα της Αλβανίας

Σήμερα, η υφαντική έχει -σχεδόν αποκλειστικά- εμπορευματοποιηθεί, αν και πολλά άτομα και κοινότητες ανά τον κόσμο εξακολουθούν να υφαίνουν στο χέρι, είτε για διασκέδαση, είτε για πολιτιστική ταύτιση, είτε από ανάγκη. Οι αυτόματοι μηχανοκίνητοι αργαλειοί κυριαρχούν πλέον στο εμπόριο, βελτιώνοντας και συστηματοποιώντας σε μεγάλο βαθμό, τη σημαντική αυτή πτυχή της κλωστοϋφαντουργίας.

Ένα κροσέ και ένα μπεζ βαμβακερό, διακοσμημένο με κέντημα από μεταξωτή κλωστή. Άνθη, που συναντώνται τόσο στην άγρια φύση όσο και στους κήπους των σπιτιών, κεντημένα σε έντονα χρώματα, αποτελούν χαρακτηριστικό μοτίβο που χρησιμοποιείται στα λινά της Αλβανίας. Πρόκειται για κεντημένα μαξιλάρια, που τοποθετούνταν ανέκαθεν στην πλάτη της καρέκλας, στο τραπέζι του δείπνου.

Παραδοσιακά, οι γυναίκες κεντούσαν σε λινό ή βαμβάκι, ενώ οι άνδρες επεξεργάζονταν το μαλλί. Το μαλλί κυκλοφορεί ευρέως, καθώς, στην Αλβανία υπάρχουν μεγάλα κοπάδια προβάτων. Το βαμβάκι, το λινό και το μετάξι εισάγονται για να χρησιμοποιηθούν στα κεντήματα.

Μαξιλαροθήκη

Σχέδια και Μοτίβα της Αλβανίας

Στην πόλη Τροροja στη βόρεια Αλβανία, οι γυναίκες θεωρούνται χρυσοχέρες και διακρίνονται για την καλλιτεχνική τους δεινότητα στην επεξεργασία του μαλλιού, στο κέντημα, στο ράψιμο κ.λπ.

Ωστόσο, η πλέον συνήθης τέχνη, με την οποία ασχολούνται οι γυναίκες, είναι η υφαντική. Υφάσματα, χαλιά, μάλλινες μαξιλαροθήκες, λωρίδες κ.λπ. κατασκευάζονται στον αργαλειό.

Σχέδια και Μοτίβα της Αλβανίας

Σχέδια και Μοτίβα της Αλβανίας

Στο παλιό παζάρι της πόλης Kruja στην Αλβανία, υπάρχουν πολλά καταστήματα ειδών χειροτεχνίας. Οι ιδιοκτήτες τους υφαίνουν, επίσης, παράλληλα, παραδοσιακά χειροποίητα χαλιά.

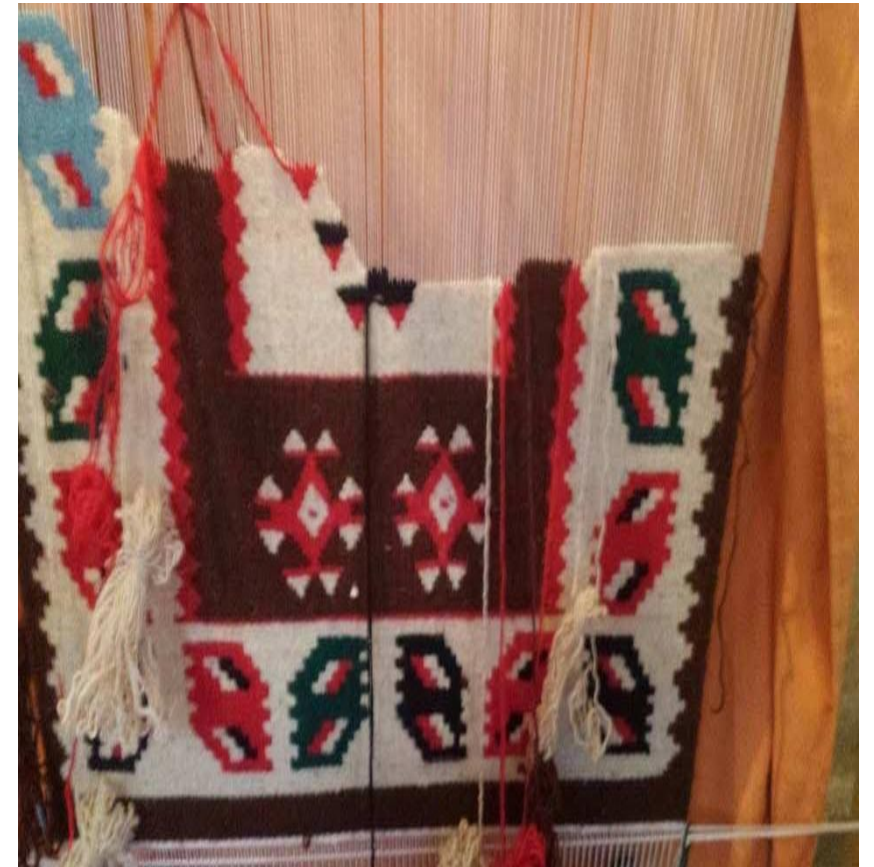
Οι μητέρες μεταφέρουν την παράδοση της υφαντικής στις κόρες τους, οι οποίες, από μικρή ηλικία εκπαιδεύονται στην τέχνη αυτή. Και στις μέρες μας, η εξάσκηση της τέχνης αυτής έχει οδηγήσει στην οικοτεχνία.

Για την παραγωγή χαλιών υψηλής ποιότητας χρησιμοποιείται πάντα μαλλί προβάτου.

Υφαίνοντας ένα κιλίμι

Σχέδια και Μοτίβα της Αλβανίας

Σχέδια και Μοτίβα της Αλβανίας

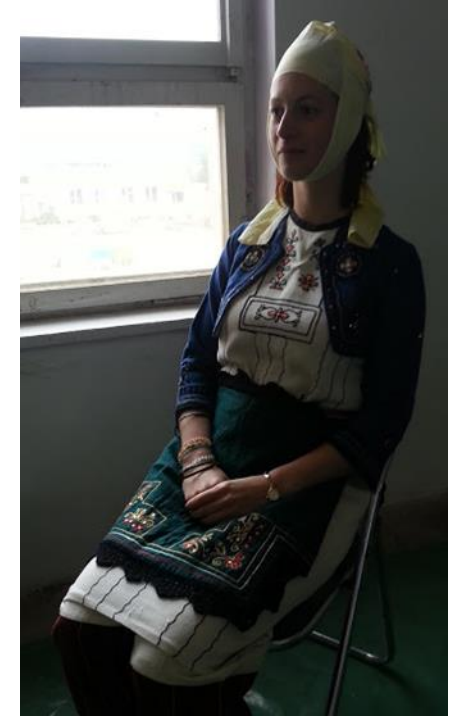
Τα μοτίβα των χαλιών της Αλβανίας έχουν κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά σε σχέση με άλλα χαλιά. Το πλέον ιδιαίτερο στοιχείο τους είναι τα γεωμετρικά μοτίβα. Χαρακτηριστική όμως είναι και η καθαρότητα στη σύλληψη του σχεδίου, καθώς και το χρώμα.

Οι αναλογίες χρωμάτων είναι συχνά ιδιαίτερες και παράξενες. Υπάρχει χρωματική αναντιστοιχία από εικαστική άποψη, ενώ, ταυτόχρονα, τα μοτίβα οδηγούν σε αφηρημένες φιγούρες, που συχνά θυμίζουν αραιά τοποθετημένα μοτίβα και, ταυτόχρονα, τις εθνικές φορεσιές.

Η καθαρότητα και η απλότητα των χαλιών της Αλβανίας έχει λογική ομοιότητα με τις ενδυμασίες της χώρας, ειδικά τις παλαιότερες, όσον αφορά τα χρώματα, την αναλογία των παραστάσεων και την ύφανση ανά λωρίδες.

Κατά την ύφανση ενός χαλιού, η τεχνική αναμειγνύεται αρμονικά με τον εσωτερικό ψυχισμό των ανθρώπων.

Σχέδια και Μοτίβα της Αλβανίας

Για τη διακόσμηση, οι γυναίκες χρησιμοποιούν την έμπνευσή τους, αλλά και αναπαράγουν παραδοσιακά στολίδια, χαρακτηριστικά πόλεων και περιοχών της Αλβανίας, στα οποία, το σχέδιο βασίζεται επίσης σε γεωμετρικά σχήματα.

Επιπλέον, καθώς πολλά χαλιά υφαίνονται και αγοράζονται κατά παραγγελία, στην περίπτωση αυτή, τόσο το στολίδι όσο και οι χρωματικές ιδέες του προϊόντος εξαρτώνται από την επιθυμία του πελάτη, με αποτέλεσμα να αναπτύσσουν από κοινού τα μοντέλα των χαλιών.

Βιβλιογραφία - Πηγές

- Leka, A., Dibra, M. (2007) 'Artizanati – Handicraft', Shtëpia Botuese Shtypshkronja ILAR, Tirane
- Siqeca, S. (2002) Perlat e Etnise Shqiptare ne Prizren, Peja
- Tirta, M., Dojaka, A. & Selimi, Y. (2004) 'Albanian Folk Costumes / Veshje Popullore Shqiptare ', Botimet Toena, Tirane
- Zojzi. Rr. (1964) "Qilima shqiptare / The Albanian Carpets' . Albania State University of Tirana, Tirane
- Zojci, Rr., Dojaka, A. & Qatipi, H. (1976) 'Arti popullor ne Shqiperi' / Folk art in Albania/ Akademia e Shkencave eRP te Shqiperise, sektori i etnografise. Tirane
- "Albanian folk art woolen works on looms"; RPSSH Academy of Sciences; Institute of History Sector of Ethnography; 1977
- <http://www.quiltofbelonging.ca/blocks/albania/>
- <https://thescrubba.com/blogs/news/the-history-of-weaving-and-the-textile-industry>
- <https://northofalbania.wordpress.com/artizanati/>
- <https://albaniatravel.today/en/articles/interview/tradicii-tkackogo-masterstva-intervju-s-deshire-majja-13.html>
- https://sq.wikipedia.org/wiki/Artizanati_i_Kuk%C3%ABsit#/media/Skeda:Jelek_i_veshjes_se_Hasit.jpg
- <https://milibutka.blogspot.com/2017/06/m-o-t-i-ve-t-u-t-e-n-t-i-ke-tek-q-i-li.html>
- <https://kristiosmani.wordpress.com/2015/03/01/artizanet-e-kucesit/>

Βιβλιογραφία - Πηγές

<https://donatelakananiblog.wordpress.com/2015/04/02/kostumet-dropullite/>

<http://www.gazetatema.net/2017/05/16/fotot-veshje-popullore-shqiptare-ne-kartolinat-e-hershme/>

http://www.albanianart.net/costumes/index_al.htm

<http://shekulli.com.al/anila-zajmi-katanolli-zbulimet-qe-gjeta-ne-qilimat-shqiptare/>

<https://www.kultplus.com/trashegimia/bajroni-dhe-historia-e-byrekut-nga-lunxheria/attachment/lunxheria-473x300/>

<https://mastershkencor1.wordpress.com/2014/01/10/artizanet-e-kucesit/>

<https://northofalbania.wordpress.com/artizanati/>

https://sq.wikipedia.org/wiki/Artizanati_i_Kuk%C3%ABsit#/media/Skeda:Sixhadet_Kuksiane.jpg

<https://www.quiltofbelonging.ca/blocks/albania/>

<https://albaniatravel.today/en/articles/interview/tradicii-tkackogo-masterstva-intervju-s-deshire-majja-13.html>

https://sq.wikipedia.org/wiki/Artizanati_i_Kuk%C3%ABsit#/media/Skeda:Jelet_i_veshjes_se_Hasit.jpg

<https://www.wikiwand.com/en/Qeleshe>

<https://shqiptarja.com/lajm/q-euml-ndisja-arti-m-euml-i-vjet-euml-r-i-grave-shqiptare>

<https://www.dreamstime.com/crafts-wool-slippers-handmade-proction-kruje-albania-june-image137484997>

https://sq.wikipedia.org/wiki/Etnografia_e_Tropoj%C3%ABs

Βιβλιογραφία - Πηγές

<https://sq.wikipedia.org/wiki/Xhubleta>

<https://oxygenpress.info/kjo-eshte-veshja-kater-mije-vjecare-shqiptare/>

https://sq.wikipedia.org/wiki/Xhubleta#/media/Skeda:Marubi_photograph_woman_from_Grud%C3%AB.jpg

https://www.google.com/search?q=xhubleta&sxsrf=ALeKk004yYQe_ditlCx9wB1uTJZovvaalA:1608667702013&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwjNlcKXsuLtAhWmuVvKHeyeDMQQ_AUoAXoECAUQAw&biw=1366&bih=625#imgrc=GOprb4BfIA5m1M

<https://web.archive.org/web/20150201194939/http://artizanetekukesit.org/historiku>

https://sq.wikipedia.org/wiki/Artizanati_i_Kuk%C3%ABsit

https://sq.wikipedia.org/wiki/Artizanati_i_Kuk%C3%ABsit#/media/Skeda:Punimet_artizanale_te_grave_kuksiane.jpg